

után rakunk egy-egy kortárs bemutatót, és egyre többen maradnak ott, és sokan csak ezért érkeznek. Ezt ebben az évben most nem tudjuk megcsinálni. Ez az év rendhagyó, de reméljük, hamarosan folytathatjuk ezt a sorozatot.

Igyre gyakrabban merül fel a kérdés, amelyről Ön is többször nyilatkozott, hogy a magyar zenei képzés egyik problémája, hogy alapvetően szólistákra szabják, miközben a fiatalok nagy többsége zenekarban játszik. Angliában a Guildhallban tanít. Ott más a helyzet?

– Én a komplex képzésben hiszek. A Guildhallban is elsősorban szólistaképzés folyik, mégis mások az arányok. Olyan kollektív képzés van, ahol egymásra rakódnak és egymást segítik a tanulmányok, hogy a végén széleskörű gyakorlati ismerettel felvértezett zenészek jöjjenek ki az iskolából, akik később egy próbajátékon vagy a zenekari munkában jobban megállják a helyüket. Ha nem összehangolt a képzés, sokszor a próbajátékon szembesülnek vele a fiatalok. Fontos lenne, hogy a fiatal vonósok rendelkezzenek komplett vonáskultúrával, amire a professzionális zenekari munkában szükség van. A komplex képzésben több és sokféle kamarazene-

re van szükség, és szerintem érdemes összedolgoznia az egyes tanszakoknak.

IEz egy nemzetközi szakma. Mennyire lehet itthon tartani a jó zenészeket?

– Ez nagyon sok mindentől függ. Az teljesen normális, hogy a fiatalok ambiciózusok, és próbajátékra mennek a világ minden tájára. Nálunk is több külföldi zenész játszik. Lehet, hogy csak pár évig maradnak, a fluktuáció természetes. Szerencsére a magyarok többsége szeret Magyarországon élni, így ha el is megy, visszaszajön. Én nagyon sok időt töltöttem külföldön, és bármilyen sikereim voltak, mindig hazavágytam. Örülök, hogy belekezdtem a Concertóba, mert nagyon szerettem volna itthon teremteni valamit. Egy nagyzenekar felépítése évtizedekig tarthat. Ezért is fontos, hogy legyen egy állhatatos vezetője, aki hosszan mellette áll. Olyan a mi életünk, mint az edzőé, aki hosszú éveket edzi a sportolót, amíg az eljut oda, hogy komoly eredményeket érhesen el. Hosszú ideig nagyon hányatott sorsa volt ennek a zenekarnak, kitartottak a legreménytelenebb időszakokban is, rendkívül összetartó társasággá váltak. Olyan bensőséges kapcsolat alakult ki kö-

TISZTELETJEGGYEL

Ki integessen a pulpitusról?

„...csakis azok véleményének figyelembevételével lehet vezető karmestert választani, akiktől aztán azt várjuk, hogy estéről estére tudásuk legjavát nyújtsák a pódiumon...”

A nyár elején azt hittük, hogy megúsztuk az egészet, s bár már akkor is emlegették a járvány második hullámát, mindenki felszabadult örömmel kereste a személyes találkozás lehetőségét, az élő zene hallgatásának örömet. Nem lehet persze eléggé méltányolni mindazon erőfeszítéseket, amelyek igyekeztek kárpótolni a közönséget az elmaradt koncertélményekért. Le a kalappal mindazok előtt, akik március eleje óta a különböző digitális csatornákon át igyekeztek eljutni a zenebarátok szobáiba, megteremtve persze ezzel a muzikusok számára is a játék lehetőségét – még ha rendkívüli körülmények között is.

Mindeddig semmi nem gyorsította fel annyira a digitális eszközök elterjedését és használatát, mint a korona-

vírus-járvány. S ha a digitalizáció hatása a kulturális életre már évek óta számos elemzés tárgya volt, senki sem számított arra, hogy a technika ilyen brutális erővel jelenik meg a kényszerítő körülmények nyomán. Kulturális szakértők már évek óta ismétlik, hogy a klasszikus zene népszerűségének csökkenése csak úgy állítható meg, hogy ha a leginkább a fiatalok által használt digitális eszközök segítségével igyekeznek megnyerni a közönséget. Az egyre gyorsabb kommunikációhoz szokott generációk azonban terjedelmi okokból is inkább a „vegyes ízelítők” világához kerülnek közelebb, mint az elmélyült műélvezethez.

Persze be kell látnunk, hogy a vajtfülű, nagy formátumú, hosszabb mesterművek végighallgatásához szokott nagyérdeműnek mindig hiányérzete lesz, ha mobiltelefonos applikáción hallgat klasszikusokat popritmusban, vagy akár eredeti változatban, de csak a slágergyanús részleteket. Ugyanakkor ne zárjuk ki annak lehetőségét, hogy a könnyed, felületes zenehallgatóból valaha még elmélyült zenerajongó válhat.

Tanulságos volt megfigyelni, hogy szimfonikus zenekaraink milyen kreatívan, mennyire különböző hozzáállással kezelték a járvány-helyzetet, felfedezve a kisebb formációk lehetőségeit, s ezzel megnyitva a lehetőséget a tuttiban játszó muzikusok előtt is a kibontakozásra. A pesti ház-udvarokat járó zenészek jelenlétének személyessége is új felfedezésekre vezetett, de a közösségi médiában terjesztett quartett, quintett, vagy

zöttünk, hogy nem túlzás azt mondani, úgy érzem, hogy ők a családom. A munkánk gyümölcsei egyre sebber érnek be. Rosszkor jött ez a helyzet, nemcsak koncertek, de jelentős turnék mentek füstbe.

■ *Milyen terveik vannak a jövőre? Nem is annyira erre a bizonytalan évadra, hanem inkább a jövő irányvonalára gondolok.*

– Ha saját magamra vonatkoztatom: kicsit többet szeretnék hegedülni, többet kvartettezni. Szeretnék minél jobban játszani Beethovent és Bartókot, mindennap azon gondolkodni minél többet, hogy mit is akarnak egymással ezek a hangok. Ezek mások számára valószínűleg unalmasak, nekem az ilyen kérdések kitöltik az életemet. A zenekarral kapcsolatban most egy 12 lemezes sorozatot veszünk fel a Tacettel, hét lemezfelvétel már elkészült, még öt nagy felvétel hátra van. Be szeretném fejezni a Beethoven-szimfóniák felvételeit is. Valahogy átértékeltem az életemben a siker fogalmát. Régebben a világ számára sikeres voltam, nagy közönség előtt játszottam nagy termekben nagy művészekkel, és ünnepeltek. Ma pedig azt tekintem sikernek, ha egy dallamot minél jobban sikerül eljátsza-

ni. Ez nem kisebb siker, sőt. A konkrét tervekről azért sem érdemes beszélni, mert a töredéke tud csak megvalósulni.

■ *Mégis, mit tekint igazán prioritásnak?*

– Egyik legfontosabb küldetésemnek érzem, hogy Bartók szellemi hagyatékát jobban tudjuk helyesen képviselni a világban, minél magasabb szinten. Bartók ugyan valóban nagyon népszerű külföldön, de egyáltalán nem vagyok arról meggyőződve, hogy jól értelmezik a zenéjét, úgy értik, ahogy azt ő szerette volna. Sokak szemében nyugaton ő egy keleti barbár, egy kuriózum. Bartók azonban klasszikus, Beethoven szellemi utóda, és én szeretném, ha ezt elfogadnák. Bartók számára a nemzet és az európaiság szintézisben volt. Szerintem ez testesíti meg az Európai Unió eredeti alap gondolatát is, amitől az EU már jócskán eltávolodott. Bartók helyes értelmezésével talán egy kicsit hozzá tudnánk járulni, hogy az EU visszataláljon ahhoz a nemesebb gondolkodáshoz, ahonnan indult. Szeretném, ha Bartókhöz Magyarországon is klasszikusként viszonyulna a nagyközönség.

Kiss Eszter Veronika

olett felvételek során a zenekarok tagjai a közelképek révén sokkal személyesebben voltak jelen a közös zenei élményben, mint amikor egy koncertteremben halljuk őket. Ha a szükségből lehet erényt kovácsolni, akkor a nagyzenekarok tagjainak illetően megismerése, és ezáltal önálló személyiségük megjelenése mindenképp ebbe a kategóriába tartozik.

Ilyen kisebb együttesekre írt zenés egyveleget kínáltak a Nemzeti Filharmonikusok muzsikusi, és a Nemzeti Énekkar is két júliusi hétvégén a Margitszigeten – immáron végre élőben. A láthatóan igencsak jó kedvvel előadott darabok a máskor a nagy együttesben szólisztikusan szinte soha meg nem nyilvánuló hangszereket és mestereiket is előtérbe állították, így például Mozart csak nagybőgőkön megszólaló Ave verum Corpusa megmutatta, hogy – még ha ez az átírat nem is segített kidomborítani a mű minden zseniális részletét – a mélyvonósok tónusának szépsége mennyire fontos az összzenekari hangzás szempontjából. A karmester nélkül, félkörben állva előadott Elgar Vonósszerenád, vagy a Brahms és Dvořák táncok során az amúgy szigorú rendben pultoknál ülő, most azonban egymásra néző, egész testükkel muzsikáló NFZ-tagok a kamaramuzsikálás legmagasabb minőségét adták a Margitsziget többnyire lelkes laikusokból álló látogatóinak.

A Nemzeti Filharmonikus Zenekar amúgy korántsem tartozott azon együttesek közé, amelyek a járvány alatt különösebb kreativitást mutattak, vezetői iránymutatás hiányában a zenészek csak lassacskán vették fel a fona-

lat, vették kézbe a hangszert az elektronikus platformokon. Nem tudom, hogy a bezártság, vagy más együttesek média-jelenlétének megtapasztalása vezetett-e a zenekari szavazáshoz, majd annak végeredményéhez, mely szerint az együttes nem Hamar Zsolt vezetésével képzelel a jövőjét. Akárhogy is történt, egy biztos: a történetek mögött nem a mifelénk nem szokatlan áskálódást, intrikát érdemes keresni, sokkal inkább annak szervezeti, közösségi tudatosodását, amiről egyébként a közös muzsikálás szól: csak egymásra odafigyelve, minden résztvevő jelentőségét elismerve, s ezt emberi gesztusokkal is kifejezve lehet jó közös produkciókat létrehozni. Reméljük, hogy nem a négy fal között YouTube-videókat készítő magányosan játszó muzsikások határozzák meg a jövőben zenei élményeinket, viszont az a figyelem, ami az egyedül, vagy – mint a Margitszigeten – négy nagybőgős felállásban játszó zenészekre irányult, megmarad akkor is, amikor majd koncerttermeinkben újra rendszeresen felhangozhatnak a remek szimfonikus művek. Bízunk abban is, hogy a politikai döntéshozók, a zenei élet ilyen-olyan irányítói a történetek nyomán belátják, amit a világ legnagyobb hagyományú és legsikeresebb nagyzenekarai már réges régtudnak és csinálnak: akárki is finanszírozza egy együttes működését, csakis azok véleményének figyelembevételével lehet vezető karmestert választani, akiktől aztán azt várjuk, hogy estéről estére tudásuk legjavát nyújtsák a pódiumon – jó kedvvel elfogadva és elismerve azt, amit a pulpitról pálcával intégető személy elvár.

(Próhla Gergely)